

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

Tämä ohje korvaa 31.3.2017 käyttöön otetun ohjeen 15651/2 ja se otetaan käyttöön takautuvasti 1.1.2017 alkaen. Ohje on voimassa hyväksymispäivästä alkaen siihen asti, kunnes seuraava arviointiohje tulee voimaan.

Ohje on tarkoitettu niille aluehallintovirastojen (AVI) läänineläinlääkäreille, jotka tekevät täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvontaa. Tämä asiakirja on luonteeltaan ohje, eikä se siten sisällä oikeudellisesti sitovia määräyksiä.

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomaistoiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee viime kädessä tuomioistuin.

Sisällys

Sisällys	1
1. Johdanto	2
2. Säädösperusta	2
3. Muutokset vuonna 2017	2
4. Laiminlyönnin arvioiminen	4
5. Esimerkkejä laajuuden, vakavuuden ja jatkuvuuden arvioimiseksi eläinten hyvinvoinnin tarkastuksissa	5
6. Esimerkkejä toistuvuuden ja tahallisuuden arvioimiseksi eläinten hyvinvoinnin tarkastuksissa	6
7. Laiminlyöntien arvioinnin tallentaminen Eliteen	7
8. Esimerkkejä laiminlyönnin arvioimisesta.....	8
LIITTEET, Eläinlajikohtaisia esimerkkejä	17
LIITE A Nauta	17
LIITE B Sika.....	22
LIITE C Muniva kana	27
LIITE D Broileri	28
LIITE E Lammas	29
LIITE F Vuohi.....	31

1. Johdanto

Tämä ohje (jäljempänä arviointiohje) on tarkoitettu täydentämään Eviran ohjeita ”Yleistä täydentävien ehtojen valvonnasta ja laiminlyöntien arvioinnista” (Ohje 15703/10, jäljempänä yleisohje) sekä ”Otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset ja täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonta” (15650/3, jäljempänä tilavalvontaohje). Tässä ohjeessa käsitellään laiminlyöntien arviointia eläinten hyvinvointia koskevien täydentävien ehtojen vaatimusten osalta ja sitä käytetään tilavalvontaohjeen täydentäjänä silloin, kun tarkastaja on kirjannut laiminlyönnin johonkin täydentäviä ehtoja koskevaan tarkastuskohtaan. Näissä tapauksissa laiminlyönnistä annetaan usein, mutta ei aina, täydentävien ehtojen seuraamusehdotus.

Ohjeessa on esitetty yleisiä linjauksia täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin laiminlyöntien arviointiin sekä annettu esimerkkejä arvioinnista eri eläinlajeilla. Kyseessä on Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran näkemys siitä, miten laiminlyöntejä tulisi arvioida. Lisäksi apuna seuraamusta arvioitaessa tulisi käyttää valtioneuvoston asetusta 670/2017 sekä kyseisen säädöksen perustelumuiiota.

2. Säädösperusta

Täydentävien ehtojen valvonnasta on säädetty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 1306/2013, komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 640/2014 sekä komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 809/2014 sekä kansallisesti lailla maatalouden tukien toimeenpanosta (192/2013) ja valtioneuvoston asetuksella täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (7/2015, muut. 670/2017).

3. Muutokset vuonna 2017

9.10.2017 takautuvasti voimaan tulleen valtioneuvoston asetuksen (670/2017) mukaan seuraavat täydentävien ehtojen vaatimukset poistuvat (poikkeuksena kohta 4.2.26) vuoden 2017 valvontakohteista.

Nauta yli 6 kk

4.1.3 Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi
4.1.5 Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin
4.1.30 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, naudat totutetaan sen käyttämiseen

Vasikat

4.2.38 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, vasikat totutetaan sen käyttämiseen
Tilavalvontaohjeen kohtaan 4.7. lisätty uusi täydentävien ehtojen vaatimus (vasikoiden nupoutus) arvioidaan kohdassa 4.2.26 (Sairastuneista ja vahingoittuneista vasikoista huolehditaan asianmukaisesti).

Siat

4.3.3 Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi

4.3.46 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, siat totutetaan sen käyttämiseen

Munivat kanat

4.4.6 Kanat voidaan tarkastaa vaivatta

4.4.20 Kanoja käsiteltäessä noudatetaan erityistä varovaisuutta

4.4.23 Kanoilla on asianmukaiset orret

4.4.24 Kanoilla on asianmukaiset pesät

4.4.25 Kanoilla on pehkuu nokkimista ja kuopimista varten: vaatimus poistuu häkkikanaloissa, mutta on vaatimuksena yli 350 kanan avokanaloissa

Lampaat

4.5.3 Tilojen puhtaudesta huolehditaan riittävästi

4.5.5 Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin

4.5.8 Lampaita ei pidetä kytkettyinä kuin lyhytaikaisesti

4.5.17 Lampaita ei tehdä liikkumattomaksi sähkön avulla

4.5.28 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, lampaat totutetaan sen käyttämiseen

Vuohet

4.6.3 Tilojen puhtaudesta huolehditaan riittävästi

4.6.5 Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin

4.6.8 Vuohia ei pidetä kytkettyinä kuin lyhyitä aikoja

4.6.17 Vuohia ei tehdä liikkumattomaksi sähkön avulla

4.6.29 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, vuohet totutetaan sen käyttämiseen

Broilerit

4.7.18 Kaikki broilerit pääsevät jatkuvasti pehkulle, joka on pinnalta sopivan kuivaa ja kuohkeaa

4.7.30 Rehu otetaan pois broilereiden ulottuvilta aikaisintaan 12 tuntia ennen parven arvioitua teurastusaikaa

Ankat ja hanhet

4.8.3 Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi

4.8.7 Siitokseen käytettävillä lintuemoilla on riittävät ja asianmukaiset tilat munintaa varten

4.8.21 Linnun pitopaikassa on lintulajille sopiva sisustus ja varustus

4.8.29 Lintujen juomapaikkojen sekä muiden vesiastioiden ympäristö on riittävän kuiva

4.8.31 Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, linnut totutetaan sen käyttämiseen

Turkiseläimet

4.9.3 Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi

4.9.6 Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin

4.9.8 Karanneiden eläinten pyyntiin käytetyt ansat tarkastetaan ainakin kahdesti päivässä

4.9.11 Häkit on sijoitettu niin korkealle, että häkkien alusta voidaan puhdistaa asianmukaisesti

4.9.19 Ketun häkissä on sopivalle korkeudelle sijoitettu hylly

4.9.20 Penikoimisaikana ketun pitopaikassa on kaksiosainen pesäkoppi

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

4.9.21 Minkin ja hillerin pitopaikoissa on ympäri vuoden kuivitettu ja riittävän suuri pesäkoppi

4.9.26 Käytettäessä automaattista juottolaitetta, eläimet totutetaan sen käyttämiseen

Osa täydentävien ehtojen laiminlyönneistä voi johtaa seuraamuksen vain niillä tiloilla, joilla on vähintään 6 vasikkaa tai yli 10 emakkoa. Arvioinnissa tulee huomioida muut laiminlyöntien arvioinnin periaatteelliset muutokset, jotka on esitetty kohdassa 4.

4. Laiminlyönnin arvioiminen

Eläinsuojelu on täydentävien ehtojen ehdonala, jolla EU:n direktiivien vähimmäisvaatimusten ja Suomen kansallisten säännösten välillä on monia eroja. Eläinten hyvinvoinnissa havaittu laiminlyönti ei välttämättä johda täydentävien ehtojen seuraamukseen, jos vastaavan EU-direktiivin kansallista säännöstä lievempi vähimmäisvaatimus täyttyy. Näitä direktiivejä ovat neuvoston direktiivi vasikoiden suojelun vähimmäisvaatimuksista (2008/119/EY) (jäljempänä vasikkadirektiivi), sikojen suojelusta (2008/120/EY) (jäljempänä sikadirektiivi), tai tuotantoeläinten suojelusta (98/58/EY) (jäljempänä tuotantoeläindirektiivi). Tuotantoeläindirektiivin vaatimukset koskevat kaikkia tuotantoeläimiä, myös sikoja ja vasikoita.

Jos vastaavan Euroopan unionin säännöksen vähimmäisvaatimusta ei ole ilmaistu lukuna, seuraamus lukuna ilmaistun kansallisen säännöksen vaatimuksen noudattamatta jättämisestä voidaan jättää määräämättä vain, jos poikkeama kansallisesta vaatimuksesta on vähäinen (enintään noin 10 %) eikä sillä arvioida olevan vähäistä suurempaa haitallista vaikutusta eläinten hyvinvointiin. Tällaisia vaatimuksia ovat esimerkiksi useimpien tuotantoeläinten pitopaikan tilavaatimukset, sikojen ruokintakaukalon mittavaatimukset, juomakuppien määrä lypsykarjapihatossa sekä broilerien pitopaikan valaistusvaatimukset.

Esimerkki: Jos tilalla havaitaan noin 10 % vajeus kuppien määrässä, mutta eläimet eivät ole janoisia, ei tilalle ehdoteta täydentävien ehtojen seuraamusta. Tilalle annetaan kuitenkin eläinsuojelulain 42 §:n mukainen määräys laittaa asiat kansallisen säädöksen edellyttämälle tasolle.

Haitallinen vaikutus eläinten hyvinvointiin voi olla esimerkiksi tilanahtaudesta johtuva eläinten häiriökäyttäytyminen kuten höyhenten nokkiminen, hännänpurenta, epänormaali tappelu tai ihovauriot. Samoin eläinten tilanahtaudesta johtuvat liikkumisvaikeudet, likaantuminen, kuten lantapanssari, tai eläinten vahingoittumisriskin olennainen lisääntyminen voidaan katsoa aiheuttavan vähäistä suurempaa haittaa eläinten hyvinvoinnille. Myöskään veden ja ravinnon saantiin liittyvät selkeät puutteet eivät voi lähtökohtaisesti olla vähäisiä.

Tietyt sikoja ja vasikoita koskevat tarkastuskohdat voivat esiintyä ohjeissa kahdesti, sillä sovellettavaksi voi tulla osia sekä tuotantoeläindirektiivistä 98/58/EY että sikadirektiivistä 2008/119/EY tai vasikkadirektiivistä 2008/119/EY.

Laiminlyönnin arvioinnissa käytetään seuraavia perusteita:

Vähäinen laiminlyönti = Jos laajuus, vakavuus ja kesto arvioidaan nolaksi, käytetään varhaisvaroituskirjettä, jossa annetaan viljelijälle määräaika laiminlyönnin korjaamiselle → kts. yleisohje 8.2.

1 = laiminlyönti, joka on tavanomaista laiminlyöntiä vähäisempi

3 = tavanomainen laiminlyönti (pääsääntöisesti annettava seuraamus)

5 = tavanomaista vakavampi laiminlyönti

Jos tilalla havaitaan laiminlyönti, tarkastajan on kuvattava laiminlyönti sekä arvioitava sen laajuus, vakavuus, kesto ja toistuvuus sekä tehtävä ehdotus laiminlyönnin seuraamusprosentista (varhaisvaroitusta 0, 1, 3 tai 5 %). Tarkastajan on myös arvioitava, onko kyseessä tahallinen laiminlyönti ja tarkastettava, onko laiminlyönti toistuva sekä varhaisvaroitussjärjestelmän mukaisesti toistuva ja takautuva. Laiminlyöntiä määriteltäessä on arvioitava, kuinka vakavia seurauksia (vakavuus) kyseinen laiminlyönti on aiheuttanut tai olisi voinut aiheuttaa eläinten hyvinvoinnille ja kuinka kauan tilanne on jatkunut (kesto). Lisäksi arvioidaan kuinka suurta osaa tilan eläimistä laiminlyönti koskee (suhteellinen osuus/laajuus).

Laiminlyönnin pääsääntöinen seuraamus on 3 %. Perustellusta syystä tarkastaja voi arvioida tapauksen tätä lievemmin (1 %) tai ankarammin (5 %).

Vähäisen laiminlyönnin (**varhaisvaroitusta**) tulee olla eläinten hyvinvoinnin kannalta vähäinen. Tällöin tilalle on annettava varhaisvaroitussjärjestelmän mukainen määräaika, jonka kuluessa asia on korjattava. Tarkastaja arvioi määräajan tapauskohtaisesti huomioiden laiminlyönnin merkityksen eläinten hyvinvoinnille sekä sen missä ajassa kyseinen puute on mahdollista korjata. Määräaika voi vaihdella välittömästi korjattavasta 3 kuukauteen (esim. tilan rakenteiden korjaukset).

Tietyt laiminlyönnit on määritelty eläinten hyvinvoinnin kannalta niin merkityksellisiksi tai muutoin sellaisiksi, että niistä ei voida antaa varhaisvaroitussjärjestelmän mukaista ilmoitusta. Tällaiset tilanteet, kuten esimerkiksi riittävän ravinnon antaminen, on mainittu ko. vaatimuksen yhteydessä.

Jos tarkastuksessa havaittu puute on eläinten hyvinvoinnin kannalta vähäinen ja se voidaan korjata jo valvontakäynnin aikana, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi.

5. Esimerkkejä laajuuden, vakavuuden ja jatkuvuuden arvioimiseksi eläinten hyvinvoinnin tarkastuksissa

- Säännösten noudattamatta jättämisen ”laajuus”
 - Jos kasvattamossa on 100 vasikan osastossa yksi tai kaksi tilapäisesti märkää yksittäiskarsinaa ja eläimet ovat puhtaita, kyseessä voi olla laajuudeltaan vähäinen laiminlyönti → laiminlyönnin **laajuus 0**
 - Jos kasvattamossa on 100 vasikan osastossa muutama tilapäisesti märkä yksittäiskarsina ja eläimet ovat puhtaita, kyseessä voi olla laajuudeltaan tavanomaista vähäisempi laiminlyönti → laiminlyönnin **laajuus 1**

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Jos tilan kolmesta alle kaksiviikkoisten vasikoiden karsinasta kaksi on märkiä ja eläimet ovat puhtaita, kyseessä voi olla tavanomainen laiminlyönti → laiminlyönnin **laajuus 3**
- Jos 1000 eläimen lihasikalassa kaikille tai lähes kaikille eläimille ei ole tarjolla lainkaan virikemateriaalia, kyseessä on laaja, useiden eläinten hyvinvointia heikentävä tekijä → laiminlyönnin **laajuus 5**
- Säännösten noudattamatta jättämisen ”vakavuus”
 - Jos alle kaksiviikkoisen vasikan karsina on märkä, mutta eläin on kuiva ja puhdas ja tilanne korjataan välittömästi tarkastuksen yhteydessä, kyseessä voi olla vakavuudeltaan vähäinen laiminlyönti → laiminlyönnin **vakavuus 0**
 - Jos koneellisen ilmanvaihdon hälytysjärjestelmää ei ole testattu säännöllisesti, kyseessä voi olla tavanomaista vähäisempi laiminlyönti → laiminlyönnin **vakavuus 1**
 - Jos sairaalla vasikalla ei ole jatkuvasti saatavilla puhdasta vettä, kyseessä voi olla eläinten hyvinvoinnin kannalta tavanomainen laiminlyönti → laiminlyönnin **vakavuus 3**
 - Jos tilan eläinten ruokkimisen tai juottamisen laiminlyöminen on ilmeistä ja tapahtunut suhteellisen pitkällä ajanjaksoilla, kyseessä voi olla eläinten hyvinvoinnin kannalta vakava laiminlyönti → laiminlyönnin **vakavuus 5**
- Säännösten noudattamatta jättämisen ”kesto”
 - Kestoa arvioitaessa tulee huomioida, kuinka kauan tilanne on ennen tarkastushetkeä kestänyt ja mahdollisesti tulee kestämään.
 - Jos alle 2 viikon ikäisellä vasikalla ei tarkastushetkellä ole riittävän hyvin kuivitettua makuupaikkaa sekä on ilmeistä, ettei tilanne ole jatkunut pitkään (eläin puhdas), kyseessä voi olla kestoaltaan tavanomaista vähäisempi laiminlyönti → laiminlyönnin **kesto 0 tai 1**.
 - Jos tarkastaja perustellusti määrää havaitun laiminlyönnin korjattavaksi pitkän määräajan kuluessa (esim. pitopaikan rakenteissa havaittu merkittävä puute on korjattava viimeistään uuden eläinerän saavuttua), kyseessä voi olla tavanomaista pysyvämpi laiminlyönti → laiminlyönnin **kesto 5**.

6. Esimerkkejä toistuvuuden ja tahallisuuden arvioimiseksi eläinten hyvinvoinnin tarkastuksissa

Laiminlyönti on toistuva, kun sama laiminlyönti on havaittu useammin kuin kerran kolmen kalenterivuoden aikana (→ yleisohje 8.3). Toistuvuus on arvioitava vaatimuskohtaisesti ja tarkastettava vaatimusten vastaavuus eri vuosina, koska vaatimus tai sen numerointi on voinut muuttua valvontavuosien välillä. Ensimmäisen

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

toistuvuuden yhteydessä laiminlyönti on arvioitava kyseisen valvontavuoden säädösten ja valvontaohjeiden mukaisesti.

Takautuva muutos 2017: Jos aiemmin todettu laiminlyönti ei enää 2017 ole täydentävien ehtojen laiminlyönti, ei siitä myöskään voi tulla toistuvuutta/takautuvuutta.

Laiminlyöntiä voidaan pitää tahallisena, kun tuensaaja rikkoo täydentäviä ehtoja koskevia sääntöjä siten, että hänen tarkoituksenaan on täydentävien ehtojen sääntöjen noudattamatta jättäminen joko aktiivisen toiminnan tai tietoisesti tekemättä jättämisen kautta (→ yleisohje 8.4.). Viljelijän laiminlyönti voidaan määritellä tahalliseksi joko suoraan ilman aiempia täydentävien ehtojen arvioita tai toistuvien laiminlyöntien seurauksena (→ yleisohje 8.3).

- Eläinten ravinnon saantiin sekä pitopaikan puhtaana pitoon liittyvien eläinten hyvinvoinnin vaatimusten laiminlyönnit on ensimmäisenä vuonna arvioitu 5 % suuruisiksi. Seuraavana vuonna samat laiminlyönnit toistuvat, mutta pitopaikan puhtaus ei enää ole täydentävien ehtojen vaatimus, jolloin toistuvuus (3 x 5 %) tulee vain eläinten ravinnon saannin osalta. Kolmantena vuonna tilanne on huonontunut edellisistä vuosista, minkä vuoksi laiminlyönti arvioidaan tahalliseksi sekä vakavuuden että toistuvuuden vuoksi.
- Tahallisena voidaan pitää tapausta, joissa eläimet ovat pitkäaikaisen ravinnon puutteen seurauksena kuolleet nälkään.

7. Laiminlyöntien arvioinnin tallentaminen Eliteen

Otantaan perustuvan eläinsuojeluvalvonnan (substanssivalvonta) tulokset tallennetaan Elviin. Jos samalle tilalle on tehty sekä täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin otantatarkastus että substanssivalvonta ja tilalla on havaittu laiminlyönti täydentävien ehtojen vaatimuksissa, siirretään tiedot Eliten täydentävien ehtojen sovellukseen. Vuoden 2017 takautuvat muutokset → kts. erillinen tallennusohje. Elitessä tehdään tarkastettavaa eläinlajia koskeva täydentävien ehtojen laiminlyönnin arvio. Elitessä kutakin eläinlajia ja –ryhmää koskevat yksittäiset vaatimukset on eroteltu omiksi vaatimusryhmikseen:

- Vaatimusryhmä 4.1. Hyvinvointi: Naudat yli 6 kk
- Vaatimusryhmä 4.2. Hyvinvointi: Vasikat (nauta alle 6 kk)
- Vaatimusryhmä 4.3. Hyvinvointi: Siat
- Vaatimusryhmä 4.4. Hyvinvointi: Munivat kanat
- Vaatimusryhmä 4.5. Hyvinvointi: Lampaat
- Vaatimusryhmä 4.6. Hyvinvointi: Broilerit
- Vaatimusryhmä 4.7. Hyvinvointi: Ankat ja hanhet
- Vaatimusryhmä 4.8. Hyvinvointi: Vuohet
- Vaatimusryhmä 4.9. Hyvinvointi: Turkiseläimet
- Vaatimusryhmä 4.10. Hyvinvointi: Muut tuotantoeläimet

Muiden tuotantoeläinten (Vaatimusryhmä 4.10.) sekä valvonnan laajennusten osalta tiedot tallennetaan käsin Eliteen kyseistä vaatimusta koskevaan kohtaan:

1. Pitopaikan yleiset vaatimukset

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

2. Tilavaatimukset
3. Eläinsuojan olosuhteet
4. Hyvinvoinnista huolehtiminen
5. Ruokinta ja juotto

Näissä tapauksissa ”Laiminlyönnin lisätieto” -kenttään kirjataan vaatimusta koskeva laiminlyönnin kuvailu ja/tai perustelut sekä arvioidaan jokaisen laiminlyönnin laajuus, vakavuus ja kesto.

8. Esimerkkejä laiminlyönnin arvioimisesta

Seuraavassa on laadittu esimerkkejä, joiden avulla tarkastaja voi arvioida laiminlyönnin ja ehdottaa laiminlyönnille seuraamusprosenttia. Kyseiset esimerkit eivät kuitenkaan ole sitovia linjauksia. Lisäksi laiminlyöntien arviointia on käsitelty yleisohjeen kohdassa 8.

Kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten arvioinnista annetuissa esimerkeissä numerointi viittaa otantaan perustuvan eläinsuojeluvalvonnan ohjeen (Tilavalvontaohje) ja lomakkeen väliotsikoiden numerointiin.

Nautoja, sikoja ja broilereita koskevien vaatimusten noudattamisen arvioimisesta on suuntaa antavia esimerkkejä liitteissä A-F. Esimerkkien numerointi viittaa Elitessä olevien kysymysten vastaaviin kohtiin.

Kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten laiminlyöntien arviointi

1 Pitopaikan yleiset vaatimukset

Vaatus: Pitopaikan rakennukset ja laitteet ovat hyvässä kunnossa ja eläimille turvallisia

Jos tilan laitteet tai rakennukset eivät ole turvallisia tai aiheuttavat vaaraa yksittäisille eläimille eikä tilanne ole jatkunut pitkään, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Kuitenkin jos tilanne voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä esim. rikkinäinen laite korjaamalla, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi. Laiminlyönnistä voidaan antaa myös **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus, jolloin asian kuntoon saattamiselle annetaan määräaika.

Mikäli tarkastaja arvioi rakenteet ja laitteet niin huonokuntoisiksi, että ne aiheuttavat eläimille välitöntä vaaraa tai muuten niille sopimattomaksi, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **3** (laajuus 1-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5) vaaran suuruudesta riippuen. Mikäli tarkastaja arvioi tilanteen eläimille erittäin vaaralliseksi ja laitteet/rakenteet ovat jo esim. vahingoittaneet eläimiä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5** (laajuus 1-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5).

Vaatus: Tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista huolehditaan riittävästi

Vaatus arvioidaan vasikoilla, munivilla kanoilla ja broilereilla. Muiden tuotantoeläinten osalta kohtaa ei arvioida vuonna 2017.

Jos tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista ei ole huolehdittu riittävästi ja tilanne koskee yksittäisiä tai pientä osaa tilan eläimiä eikä se ole jatkunut pitkään, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Kuitenkin jos tilanne voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä esim. karsina puhdistamalla, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi. Laiminlyönnistä voidaan antaa myös **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus, jolloin asian kuntoon saattamiselle annetaan määräaika. Jos eläimillä havaitaan lantapanssaria, tilannetta ei voida arvioida kunnossa olevaksi vaikka karsina puhdistettaisiin tarkastuksen yhteydessä.

Jos tilojen ja laitteiden puhtaudesta ja desinfioinnista ei ole huolehdittu riittävästi ja tilanne koskee suurta osaa tilan eläimistä, tai mikäli muutamien eläinten karsinat ovat erittäin likaisia ja myös eläimet ovat erittäin likaisia, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

- Tilojen tai laitteiden puhtausta arvioitaessa tulee huomioida eläinten likaisuus (□ tilavalvontaohje 4.1.) ja esimerkiksi likaisuuden eläimelle mahdollisesti aiheuttamat vammat kuten lantapanssarin aiheuttama kivulias ihotulehdus sekä se miten kauan tilanne on jatkunut (kesto). Myös epähygieenisten tilojen/laitteiden mahdollinen vaikutus eläintautien esiintymiseen tai sen riskiin voidaan huomioida.

Vaatus: Nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät kuivikkeisiin

Vuonna 2017 vaatimus arvioidaan vain sioilla ja vasikoilla.

Jos tilanne koskee yksittäisiä eläimiä, mutta tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä, asia voidaan merkitä **kunnossa** olevaksi. Mikäli se koskee yksittäistä eläintä tai pientä osaa tilan eläimistä eikä tilanne ole jatkunut pitkään, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään 1 (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Jos tilanne koskee useita eläimiä, tai mikäli muutamien eläinten osalta pitopaikka on erittäin märkä ja myös eläimet ovat märkiä/likaisia (→ tilavalvontaohje 4.1.), **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

- Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida ko. eläinten suhteellinen osuus, miten kauan tilanne on jatkunut (kesto) sekä tilanteesta mahdollisesti eläimen hyvinvoinnille aiheutunut haitta, kuten märän vasikan paleleminen tai sorkkasairauksien yleisyys karjassa.
- Sateisen kelin vaikutus kylmäkasvatuspihattoon tai poikkeustilanteet, kuten lantakoneen äkillinen hajoaminen, voidaan ottaa huomioon tilannetta arvioitaessa.

2 Tilavaatimukset

Vaatus: Eläinten käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka. Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida asettua pitopaikassaan yhtä aikaa makuulle.

Vaatus puhtaasta ja kuivasta makuupaikasta arvioidaan vuonna 2017 vain sioilla ja vasikoilla, mutta makuupaikan asianmukaisuus arvioidaan kaikilla tuotantoeläimillä. Muut kohdan vaatimukset koskevat kaikkia tuotantoeläimiä.

Eläinten käytettävissä on asianmukainen, puhdas ja kuiva makuupaikka.

Jos yksittäisten eläinten makuupaikka on hieman märkä tai likainen, mutta tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä, asia voidaan merkitä **kunnossa** olevaksi. Mikäli pienellä osalla tilan eläimistä niiden makuupaikka on jonkin verran märkä tai likainen eikä tilanne ole jatkunut pitkään, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään 1 (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Jos tilanne koskee useita eläimiä, tai mikäli muutamien eläinten makuupaikka on erittäin märkä ja likainen ja myös eläimet ovat erittäin likaisia (→ tilavalvontaohje 4.1.), **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5). Mikäli tilan kaikilta tai lähes kaikilta eläimiltä puuttuu puhdas ja kuiva makuupaikka, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 5** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

- Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida eläinten likaisuus, likaisten eläinten suhteellinen osuus ja esimerkiksi likaisuuden eläimelle aiheuttamat vammat kuten lantapanssarin aiheuttama kivulias ihotulehdus, mahdollinen vaara eläimen terveydelle sekä se miten kauan tilanne on jatkunut (kesto). Jos kyseessä on lantapanssarin aiheuttama kivulias ihotulehdus, tulee laiminlyönti arvioida kohdassa sairastuneista ja vahingoittuneista eläimistä on huolehdittava.

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Arvioinnin tukena voidaan käyttää Eviran ohjetta eläinten likaisuuden arvioinnista

Eläinten käytettävissä on asianmukainen makuupaikka. Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida asettua pitopaikassaan yhtä aikaa makuulle.

- Asianmukaisen makuupaikan arviointi perustuu eläimen liikkumavapauden toteutumiseen, eli eläimen tulee pystyä käymään luonnollisesti makuulle sekä vastaavasti nousta ylös.
- Apuna arvioinnissa voi käyttää tuotantoeläindirektiivin liitteen kohta 7: Eläimen vapautta liikkua sille ominaisella tavalla ottaen huomioon eläimen laji sekä saatu kokemus ja tieteellinen tieto, ei saa rajoittaa niin, että se aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä tai vahinkoa. Eläimen ollessa jatkuvasti tai säännöllisesti kytkettynä, kahlehdittuna tai eristettynä sillä on oltava tilaa sen verran kuin sen fysiologisten ja etologisten tarpeiden kannalta on saadun kokemuksen ja tieteellisen tiedon mukaisesti tarkoituksenmukaista.

Vaatus: Eläimiä ei pidetä kytkyeellä kytkettyinä paikalleen

Vuonna 2017 vaatimus arvioidaan vain sioilla ja vasikoilla.

Jos yksittäisiä eläimiä on kytkyeellä kytketty, mutta eläin siirretään tarkastuksen yhteydessä välittömästi karsinaan, asia voidaan merkitä **kunnossa** olevaksi.

Mikäli useita eläimiä pidetään kytkettyinä, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

- Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida kytkettyjen eläinten suhteellinen osuus, miten kauan tilanne on jatkunut (kesto) sekä kytkemisen mahdollisesti eläimelle aiheuttamat vammat kuten hiertymät.
- Apuna arvioinnissa voi käyttää tuotantoeläindirektiivin liitteen kohta 7: Eläimen ollessa jatkuvasti tai säännöllisesti kytkettynä, kahlehdittuna tai eristettynä sillä on oltava tilaa sen verran kuin sen fysiologisten ja etologisten tarpeiden kannalta on saadun kokemuksen ja tieteellisen tiedon mukaisesti tarkoituksenmukaista.

Vaatus: Ulkotarha on turvallinen ja pysyy sopivan kuivana. Ulkotarhan ja laitumen aidat ovat turvallisia sekä hyvässä kunnossa.

Ulkona pidettävät eläimet on tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan suojattava huonoilta sääolosuhteilta, petoeläimiltä ja eläinten terveyteen kohdistuvilta vaaroilta. (Tuotantoeläindirektiivi liite kohta 12)

Mikäli ulkotarha ei pysy sopivan kuivana, mutta siitä ei aiheudu eläimille vaaraa, ja eläimet on mahdollista ottaa tarvittaessa sisälle, tilanne voi olla **kunnossa**. Jos tilanne aiheuttaa eläinten terveydelle tai muulle hyvinvoinnille ilmeistä vaaraa **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3).

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Arvioinnissa voidaan huomioida eläinten likaisuus (mahdolliset terveystaitat) (→ tilavalvontaohje 4.1.). Myös sääolosuhteet voidaan huomioida lieventävänä seikkana tarhan kuivana pysymistä arvioitaessa.

Mikäli tarkastaja arvioi ulkotarhan aidan aiheuttavan eläimille vaaraa tai merkittävää vaaraa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3). Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida tästä eläimelle mahdollisesti aiheutuneet vammat.

Vaatus: Eläimillä on ulkotarhassa ja laitumella riittävä säänsuoja. Säänsuojassa on oltava sopivat makuupaikat kaikille eläimille.

Mikäli tarkastajan arvion mukaan pitopaikka ei tarjoa kaikille eläimille riittävää suojaa epäsuotuisia sääoloja sekä liiallista kylmyyttä vastaan, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3). Mikäli osa eläimistä mahtuu säänsuojaan, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **vähintään 1** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5). Mikäli säänsuojan puuttuminen on aiheuttanut eläimelle vakavaa haittaa, esimerkiksi paleltumia, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5**.

Poikkeamat kansallisista säänsuojan makuupaikkavaatimuksista arvioidaan suhteessa eläimille aiheutuneeseen haittaan. Mikäli tilanteesta ei ole aiheutunut eläimille vähäistä suurempaa haittaa, voidaan tapaus merkitä **kunnossa** olevaksi. Samoin, jos tarkastaja arvioi tilanteesta aiheutuneen vähäistä suurempaa haittaa, mutta tilanne korjataan välittömästi, voidaan tapaus merkitä kunnossa olevaksi. Jos tilannetta ei pystytä korjaamaan tarkastuksen yhteydessä, tulee harkittavaksi **varhaisvaroitusta tai seuraamusprosentti 1-3** (laajuus 0-3, vakavuus 0-3, kesto 0-3).

Vaatus: Ulkona pidettävien eläinten eristämistä ja hoitoa varten on asianmukaiset tilat.

Mikäli ulkona pidettävien eläinten eristämistä ja hoitoa varten ei ole asianmukaisia tiloja, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1**.

3 Eläinsuojan olosuhteet

Vaatus: Lämpötila on eläimille sopiva

Mikäli tarkastaja arvioi, että lämpötila ei ole eläimille sopiva, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5). Kuitenkin jos tilanne johtuu jostain tuottajasta riippumattomasta syystä ja se voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi.

Vaatus: Ilmanlaatu ja ilmankosteus ovat eläimille sopivat. Eläinsuojan ilmanvaihdon on oltava sellainen, että ilman kosteus, pölyn määrä tai haitallisten kaasujen pitoisuudet eivät kohoa haitallisen korkeiksi.

Mikäli tarkastaja arvioi, että ilma laatu tai kosteus ei ole eläimille sopiva, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1**. Jos tarkastaja arvioi ilman laadun tai kosteuden eläimille haitallisen huonoksi, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

vähintään **3** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5). Kuitenkin jos tilanne johtuu jostain tuottajasta riippumattomasta syystä ja se voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi.

Vaatus: Pitopaikan valaistus on sopiva sekä riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen

Mikäli tarkastaja arvioi valaistuksen riittämättömäksi (liian hämärä) eläinten tarkastamiseen, esimerkiksi vanhassa navetassa on vain muutama lamppu, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **vähintään 1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Jos tilanne voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä esim. lamppu vaihtamalla, voidaan se merkitä **kunnossa** olevaksi. Laiminlyönnistä voidaan antaa myös **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus, jolloin asian kuntoon saattamiselle annetaan määräaika.

Jos muutaman (yksittäisen) eläimen pitopaikka lähes tai täysin pimeä, eikä niillä ole valoa/ikkunaa tai ikkuna on likainen eikä irrallista siirrettävää valaisinta ole järjestettävissä, ja muilla eläimillä on riittävä valaistus, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **3** (laajuus 1, vakavuus 3, kesto 1-3).

- Asianmukaiseksi valaistukseksi eläinten perusteellista tarkastamista varten voidaan kuitenkin hyväksyä myös irrallinen, valoteholtaan riittävä siirrettävä valaisin.

Vaatus: Koneellista ilmanvaihtoa koskevat vaatimukset

Jos eläinten terveys ja hyvinvointi on riippuvainen koneellisesta ilmanvaihtojärjestelmästä, eikä eläinsuojassa ole mahdollisuutta järjestää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta riittävää ilmanvaihtoa koneellisen ilmanvaihtojärjestelmän häiriöiden aikana, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla vähintään 3** (laajuus 1-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5).

Jos ilmanvaihdon hälytysjärjestelmä puuttuu, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 3, vakavuus 3, kesto 3).

Mikäli hälytysjärjestelmän toimivuutta ei ole testattu säännöllisesti, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Kuitenkin jos testaus voidaan tehdä tarkastuksen yhteydessä, voidaan kohta merkitä **kunnossa** olevaksi.

4 Hyvinvoinnista huolehtiminen

Vaatus: Eläimet tarkastetaan riittävän usein

Tuotanto- ja eläinlajikohtaisissa direktiiveissä (vasikka ja sika) vähimmäisvaatus tarkastustiheydestä vaihtelee. Laiminlyönnin arviointi perustuu tuotantoeläinlajien vaatimuksiin myös tuotantoeläinlajeilla, joiden tarkastusta kansallisissa säädöksissä edellytetään useammin kuin kerran päivässä (strutsi ja broileri).

- Sikadirektiivi edellyttää eläinten tarkastamista vähintään kahdesti päivässä.

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Vasikkadirektiivi edellyttää sisällä pidettävien vasikoiden tarkastamista vähintään kahdesti päivässä. Sen sijaan ulkona pidettävät vasikat tulee tarkastaa vähintään kerran päivässä.
- Muilla tuotantoeläimillä kuin vasikoilla ja sioilla tuotantoeläindirektiivi edellyttää eläinten tarkastamista vähintään kerran päivässä.

Mikäli tarkastaja arvioi, että eläimiä ei ole tarkastettu riittävän usein, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

- Arvioinnissa tulee huomioida onko liian harvoin tehdystä tarkastuksesta seurannut haittaa eläinten hyvinvoinnille, esim. mahdollinen sairastuminen tai loukkaantuminen on jäänyt havaitsematta.

Vaatus: Sairastuneista ja vahingoittuneista eläimistä huolehditaan asianmukaisesti. Sairas tai vahingoittunut eläin on tarvittaessa sijoitettava erilleen muista eläimistä.

Jos tarkastajan arvion mukaan yksittäisen lievästi sairaan ryhmäkarsinassa olevan eläimen tulisi olla yksittäiskarsinassa, mutta tilanne korjataan välittömästi, voidaan tapaus merkitä **Kunnossa** olevaksi. Jos yksittäisiä lievästi sairaita eläimiä pidetään ryhmäkarsinoissa vaikka tarkastajan arvion mukaan eläimen tulisi olla yksittäiskarsinassa, eikä tilanne ole jatkunut pitkään, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Mikäli tarkastaja arvioi, ettei sairaasta/vahingoittuneesta eläimestä ole huolehdittu asianmukaisesti, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **3** (laajuus 1-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5). Mikäli tilan useista sairaista eläimistä huolehtiminen on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** on aina vähintään **5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten kunto ja sen mahdollisesti kokema kärsimys, kipu ja tuska.

- Tässä kohdassa voidaan ehdottaa täydentävien ehtojen seuraamusta myös tapauksissa, joissa puutteellinen sorkkahoito on aiheuttanut eläimelle sairastumisen tai kivuliaan jalkojen virheasennon, joka tarkastajan arvion mukaan vaatii välitöntä hoitoa ja lääkitystä.
- Tässä kohdassa voidaan ehdottaa täydentävien ehtojen seuraamusta myös esimerkiksi jos eläimellä on lantapanssarin aiheuttama kivulias ihotulehdus.

Vaatus: Tilalla kuolleiden tuotantoeläinten lukumäärästä pidetään kirjaa

Mikäli kirjanpitoa kuolleista eläimistä ei ole pidetty lainkaan, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1** (laajuus 0-1, vakavuus 0-1, kesto 1).

5 Ruokinta ja juotto

Vaatus: Eläimet saavat riittävästi niille sopivaa rehua.

Vähäisen laiminlyönnin käyttö ei pääsääntöisesti ole mahdollista tämän vaatimuksen yhteydessä. Poikkeuksena ovat eläinlajit, joiden ruokintatilan tai -laitteiden riittävyydelle on annettu vähimmäisvaatimuksia. Tällöin arvioinnissa voidaan huomioida vähäinen (enintään noin 10 %) poikkeama kansallisesta

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

mittavaatimuksesta, jos sillä ei arvioida olevan vähäistä suurempaa vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

Mikäli tilan eläinten ruokintaa on laiminlyöty pienellä osalla tilan eläimistä → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3). Mikäli tilan useiden eläinten ruokintaa on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi on aina vähintään 5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten ravitsemustila.

- Tämän ohjeen liitteissä A-F on esimerkkejä ruokintatilan tai -laitteiden riittävyyden huomioimisesta arvioinnissa.

Vaatus: Eläinten saatavilla on päivittäin riittävästi vettä

Vähäisen laiminlyönnin käyttö ei pääsääntöisesti ole mahdollista tämän vaatimuksen yhteydessä. Poikkeuksena ovat eläinlajit, joiden juoma-astioiden tai -laitteiden lukumäärälle on annettu vähimmäisvaatimuksia. Tällöin arvioinnissa voidaan huomioida vähäinen (enintään noin 10 %) poikkeama kansallisesta vaatimuksesta, jos sillä ei arvioida olevan vähäistä suurempaa vaikutusta eläinten hyvinvointiin.

Arviointi on kaksiosainen. Lajeilla, joilla on kansallisia määräraatimuksia, arvioinnissa huomioidaan sekä em. vähäinen poikkeama että riittävän veden saanti. Tuotantoeläimillä, joilla ei ole kansallisia juoma-astioita tai -laitteita koskevia vaatimuksia, juomaveden saanti puolestaan arvioidaan sen perusteella onko eläimen saatavilla riittävästi juomavettä.

Vaikka juomalaitteita olisi säädösten edellyttämä määrä, mutta eläimet eivät kuitenkaan saa riittävästi vettä → laiminlyönti arvioidaan täydentävissä ehdoissa.

Riittävän veden saannin arviointi

Mikäli eläinten juottoa on laiminlyöty pienellä osalla tilan eläimistä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3). Mikäli tilan useiden eläinten juottoa on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **seuraamusprosentiksi on aina vähintään 5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten kuivuminen ja kunto.

Juomalaitteiden määrän arviointi

Mikäli eläinten juottoa on laiminlyöty vähäisessä määrin, esim. juomakuppien määrä jää enintään alle 10 % vaaditusta, eikä eläimen hyvinvoinnille ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa → Tilanne voidaan arvioida **Kunnossa** olevaksi. Mikäli tilan useiden eläinten juottoa on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi on aina vähintään 3-5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten kuivuminen ja kunto.

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

Vaatus: Ruokinta- ja juottolaitteistojen toimivuus tarkastetaan päivittäin

Mikäli ruokinta- ja juottolaitteistojen toimivuutta ei tarkasteta päivittäin, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3). Jos toiminnasta on seurannut merkittävää haittaa eläinten hyvinvoinnille, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 5**.

Vaatus: Ruokinta- ja juomalaitteistojen häiriöiden varalta on käytettävissä varajärjestelmä

Mikäli varajärjestelmää ei ole, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).

Vaatus: Rehu ja juomavesi pysyvät puhtaina

Mikäli tarkastaja arvioi rehun/juomaveden tai juoma-astiat tai -laitteet hieman likaisiksi, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla vähintään 1**. Mikäli tarkastaja arvioi likaisuuden eläimille haitalliseksi, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3).

Vaatus: Käytettäessä automaattista juotto- tai ruokintalaitetta, eläimet totutetaan sen käyttämiseen

Vaatumusta ei arvioida vuonna 2017.

LIITTEET, Eläinlajikohtaisia esimerkkejä

LIITE A Nauta

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.1 NAUDAT YLI 6 KK

4.1.7 Parrelle asetetut vaatimukset täyttyvät. Parren on oltava niin pitkä ja leveä, että nauta voi seistä ja maata tasaisella alueella.

- Mikäli tarkastaja arvioi parren koon naudalle riittämättömäksi, tai parsi on rikkoutunut niin, että se voi vahingoittaa siinä olevaa nautaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3)
- Naudan tulee voida käydä makuulle ja nousta ylös luonnollisesti sekä pystyä huolehtimaan kehon hoidosta ollessaan parressa.
- Arvioinnissa apuna voi käyttää tuotantoeläindirektiivin vaatimusta liikkumavapauden toteutumisesta.

4.1.25 Pihatossa on riittävästi ruokintatilaa

- **Pääsääntöisesti ruokintaa koskevien laiminlyöntien yhteydessä vähäisen laiminlyönnin käyttö ei ole mahdollista.** Kuitenkin, esimerkiksi jos pihaton ruokintapöydän reunan kansalliset pituusvaatimukset alittuvat niukasti (noin 10 %) ja tilanteesta ei ole aiheutunut naudoille vähäistä suurempaa haittaa tapaus merkitään **kunnossa** olevaksi. Samoin, jos tarkastaja arvioi tilanteesta aiheutuneen vähäistä suurempaa haittaa, mutta tilanne korjataan välittömästi, voidaan tapaus merkitä **kunnossa** olevaksi. Jos tilannetta ei pystytä korjaamaan tarkastuksen yhteydessä, tulee harkittavaksi **varhaisvaroitus tai 1-3** (laajuus 0-3, vakavuus 0-3, kesto 0-3).
- Mikäli tilan nautojen ruokintaa on laiminlyöty osalla tilan eläimistä, esimerkiksi pihatossa ruokintapöydän pituusvaatimus alittuu yli 10 %:lla → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3).
- Mikäli tilan useiden nautojen ruokintaa on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** on aina **vähintään 5** (laajuus 3-5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten ravitsemustila.

4.1.26 Nautojen saatavilla on päivittäin riittävästi vettä

Kts. kohta → Eläinten saatavilla on päivittäin riittävästi vettä

Pihatossa juomakuppien määrän alittuessa kansallisen vaatimuksen määrästä enintään noin 10 % ja mikäli tilanteesta ei ole aiheutunut eläimille vähäistä suurempaa haittaa (juottotesti → kts. Tilavalvontaohje), voidaan tapaus merkitä **kunnossa** olevaksi. Samoin, jos tarkastaja arvioi tilanteesta aiheutuneen vähäistä suurempaa haittaa, mutta tilanne korjataan välittömästi, voidaan tapaus merkitä kunnossa olevaksi. Jos tilannetta ei pystytä korjaamaan tarkastuksen yhteydessä, tulee harkittavaksi **varhaisvaroitus tai 1-3** (laajuus 0-3, vakavuus 0-3, kesto 0-3).

Nautojen riittävän veden saannin arvioimisessa kaikissa pitopaikoissa (parsinavetat, pihatot, ryhmäkarsinakasvatus) voidaan käyttää juottotestiä.

4.2 VASIKAT (NAUTA ALLE 6 KK)

4.2.5. Naudan pitopaikan lattian on oltava sellainen, että nestemäiset eritteet poistuvat asianmukaisesti tai imeytyvät hyvin kuivikkeisiin.

- Jos kasvattamossa on 100 vasikan osastossa enintään 1-2 % yksilökarsinoista tilapäisesti märkänä, mutta eläimet ovat puhtaita ja tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä, kyseessä voi olla vähäinen puute ja pöytäkirjaan voidaan merkitä **kunnossa**. Mikäli muutama karsina on märkänä, mutta eläimet ovat puhtaita, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1). Mikäli laiminlyönti on pitkäaikaista (eläimet likaisia) tai koskee useita karsinoita, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 3, vakavuus 3, kesto 3).
- Mikäli tilan kolmesta vasikkakarsinasta kaksi on tilapäisesti märkiä, kyseessä voi olla tavanomainen laiminlyönti, jolloin **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 3, vakavuus 3, kesto 0-3). Kuitenkin, jos eläinten havaitaan olevan erittäin likaisia ja likaisuus johtuu karsinan märkyydestä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3 tai 5** eläinten likaisuudesta riippuen. Jos vasikoilla havaitaan lantapanssari, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 5** (laajuus 3, vakavuus 3-5, kesto 3).

4.2.9 Vasikoiden yksittäiskarsinat ovat riittävän tilavat (alle 8 viikon ikäiset)

- Laiminlyönti arvioidaan tiloilla, joilla on kuusi tai useampi vasikkaa.
- Mikäli yksittäiskarsinan tilavaatimukset eivät täyty, mutta tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä esimerkiksi muuttamalla karsina ryhmäkarsinaksi esimerkiksi väliseinämä poistamalla → **kunnossa**.
- Täydentävissä ehtoissa tämä arvioidaan vain, jos tilalla on vasikoita kuusi tai enemmän.
- Arvioinnissa käytetään vasikka- ja tuotantoeläindirektiivien tilavaatimuksia ja vaatimusta liikkumavapauden toteutumisesta.
- Kyseessä on vasikkadirektiivin mukainen vähimmäisvaatimus, johon ei sovelleta 10 %:n tulkintaa.

4.2.11 Yli 8 viikon ikäisiä vasikoita pidetään ryhmäkarsinoissa

- Laiminlyönti arvioidaan vain tiloilla, joilla on kuusi tai useampi vasikkaa.
- Jos tilalla pidetään yhtä tai kahta tervettä hieman yli 8 viikon ikäistä vasikkaa yksittäiskarsinassa, mutta eläin siirretään tarkastuksen yhteydessä välittömästi ryhmäkarsinaan, voidaan pöytäkirjaan merkitä **kunnossa**. Jos laiminlyönti korjataan annetussa määräajassa (enintään 2 vk), laiminlyönnistä voidaan antaa varhaisvaroitusjärjestelmän mukainen ilmoitus. Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida yksittäiskarsinassa pidettyjen vasikoiden suhteellinen osuus sekä se miten kauan tilanne on jatkunut (kesto).
- Mikäli laiminlyönti koskee yhtä vasikkaa ja on lyhytaikainen, mutta tilannetta ei pystytä heti korjaamaan, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **0-1** (laajuus 0-1, vakavuus 0-1, kesto 0-1).
- Mikäli laiminlyönti koskee useampia eläimiä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 1-3, vakavuus 1-3, kesto 1-3).
- Jos tilalla lähes kaikki vasikat ovat kytkettyjä ja/tai > 8 vk:n ikäisiä vasikoita yksittäiskarsinoissa eikä lainkaan ryhmäkarsinoita, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5** (laajuus 5, vakavuus 3, kesto 5).

4.2.13 Ryhmäkarsinoissa on riittävästi vapaata lattiatilaa. Karsinassa on oltava tilaa jokaista alle 150 kg:n painoista vasikkaa kohden vähintään 1,5 m², yli 150 kg:n, mutta kuitenkin alle 220 kg:n painoista vasikkaa kohden vähintään 1,7 m² ja yli 220 kg:n painoista vasikkaa kohden vähintään 1,8 m².

- Laiminlyönti arvioidaan tiloilla, joilla on kuusi tai useampi vasikkaa.
- Mikäli enintään kahdessa ryhmäkarsinassa on alle 150 kg:n painoista vasikkaa kohden tilaa alle 1,5 m², mutta kuitenkin vähintään 1,4 m² ja tilanne korjataan välittömästi, voidaan pöytäkirjaan merkitä **kunnossa**. Jos laiminlyönti korjataan annetussa määräajassa (enintään 2 vk), laiminlyönnistä voidaan antaa **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus. Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida miten kauan tilanne on mahdollisesti jatkunut (kesto).
- Mikäli ryhmäkarsinassa on vasikkaa kohti tilaa 1,2-1,4 m² tai tätä lievempiä tilavaatimusten alituksia on useammassa kuin yhdessä ryhmäkarsinassa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **vähintään 3**, laiminlyönnin laajuudesta riippuen. Kuitenkin jos tilanne korjataan annetussa määräajassa (enintään 2 vk), **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **vähintään 1** %.
- Mikäli ryhmäkarsinassa on vasikkaa kohti tilaa alle 1,2 m², **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5**, laiminlyönnin laajuudesta riippuen.
- Kyseessä on vasikkadirektiivin mukainen vähimmäisvaatimus, johon ei sovelleta 10 %:n tulkintaa.

4.2.25 Vasikat tarkastetaan vähintään kaksi kertaa päivässä

Vasikkadirektiivi edellyttää vasikoiden tarkastamista vähintään kahdesti päivässä. Kuitenkin ulkona pidettävät vasikat tulee tarkastaa vähintään kerran päivässä.

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Mikäli yksittäisiä vasikoita tarkastetaan harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä, mutta suurin osa tilan vasikoista tarkastetaan kahdesti päivässä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **vähintään 1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1).
- Mikäli kaikki tilan vasikat tarkastetaan harvemmin kuin kahdesti (tai ulkona pidettävät vasikat harvemmin kuin kerran) päivässä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-5** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

4.2.26 Sairastuneista ja vahingoittuneista vasikoista huolehditaan asianmukaisesti

Täydentävien ehtojen uusi vaatimus koskien vasikoiden nupoutusta arvioidaan tässä kohdassa (Tilaohje kohta 4.7). Muilta osin kts. → Kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten laiminlyöntien arviointi.

- Mikäli vasikoita nupoutetaan hieman yli neljän viikon ikäisenä muun kuin eläinlääkärin toimesta, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-5** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).

Arvioinnin apuna voi käyttää tuotantoeläindirektiivin liitteen kohtaa 19.

4.2.30 Vasikat juotetaan vähintään kaksi kertaa päivässä. Kaikkien vasikoiden saatavilla on kuumalla säällä oltava jatkuvasti puhdasta vettä.

Pääsääntöisesti tämän vaatimuksen yhteydessä vähäisen laiminlyönnin käyttö ei ole mahdollista. Kyseessä on vasikkadirektiivin mukainen vähimmäisvaatimus.

- Veden saannin riittävyyttä arvioidaan tekemällä vasikoille juottotesti (kts. tilavalvontaohje). Mikäli vasikat eivät ole janoisia, ovat ne todennäköisesti saaneet riittävästi vettä.
- Jos kuumalla säällä / sairailta vasikoilla ei ole jatkuvasti saatavilla puhdasta vettä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).
- Mikäli tilan vasikoiden juottoa on laiminlyöty pienellä osalla tilan eläimistä → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).
- Mikäli tilan useiden vasikoiden juottoa on laiminlyöty selvästi pitkän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi on aina vähintään 5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti ottamalla huomioon eläinten janoisuus ("juottotesti"), ravitsemustila/kunto.

4.2.31 Vasikoiden saatavilla on riittävästi puhdasta vettä

- Veden saannin riittävyyttä voidaan arvioida juottotestillä, joka olisi hyvä tehdä aina, kun joudutaan arvioimaan eläinten juomaveden riittävyyttä. Erityisen tärkeää testaaminen olisi tapauksissa, joissa kansallisen

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

asetuksen juomapaikkojen määrävaatimus pihatossa alittuu sekä silloin, kun on muuten syytä epäillä nautojen veden saannin olevan puutteellista.

- Mikäli vasikoiden vedensaantia on laiminlyöty noin 10 %:lla tilan eläimistä eikä laiminlyönnistä ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa vasikoille → voidaan pöytäkirjaan merkitä **kunnossa**.
- Mikäli vasikoiden vedensaantia on laiminlyöty 10 %- 20 %:lla tilan eläimistä (juottotestissä janoisia) eikä laiminlyönnistä ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa vasikoille → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** (laajuus 0-1, vakavuus 1-3, kesto 0-1).
- Mikäli vasikoiden vedensaannin puutteet koskevat useita tilan vasikoita ja tilanne on jatkunut pitkään tai laiminlyönti koskee suurinta osaa tilan vasikoista, on **ehdotus seuraamusprosentiksi aina vähintään 5** (laajuus 3-5, vakavuus 5, kesto 3-5). Tällöin on myös arvioitava laiminlyönnin tahallisuus huolellisesti.
- Pihaton juomakuppien lukumäärän arviointi kts. → Eläinten saatavilla on päivittäin riittävästi vettä ja kohta **4.1.26**

LIITE B Sika

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.3.11 Ryhmissä pidettävillä sioilla on riittävästi esteetöntä lattiapinta-alaa. Sikoja on pidettävä ryhmässä, jollei ryhmästä erottamiseen ole eläinlääketieteellistä tai eläinten vihamieliseen käyttäytymiseen liittyvää syytä.

- Jos yksittäinen emakko/ensikko on ollut yksittäiskarsinassa lyhytaikaisesti ilman hyväksyttävää syytä, mutta eläin siirretään tarkastuksen yhteydessä ryhmäkarsinaan, asia voidaan merkitä **kunnossa** olevaksi. Mikäli laiminlyönti koskee useita emakoita/ensikoita, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5). Tilannetta arvioitaessa tulee huomioida ryhmästä erotettujen sikojen suhteellinen osuus sekä miten kauan tilanne on jatkunut (kesto).
- Mikäli yhdessä tai kahdessa ryhmäkarsinassa on ylitäyttöä ja tilanne voidaan korjata välittömästi, merkitään pöytäkirjaan **Kunnossa**. Jos tilanne korjataan viimeistään 2 vk:n määräajan kuluessa, laiminlyönnistä voidaan antaa **varhaisvaroitussjärjestelmän** mukainen ilmoitus.
- Jos enintään 20 karsinan sikalassa, on ylitäyttöä yhdessä tai kahdessa karsinassa tai 100 karsinan sikalassa ≤ 5 %:lla karsinoista, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1** (laajuus 1, vakavuus 1, pysyvyys 1).
- Mikäli enintään 20 karsinan sikalassa on ylitäyttöä useammassa kuin kahdessa karsinassa tai 100 karsinan sikalassa >5 %:lla karsinoista, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 3-5, vakavuus 1-5, pysyvyys 1-5).

Arviointi perustuu oheisen taulukon sikadirektiivin tilavaatimuksiin.

Esteetöntä lattia-alaa sikaa kohden on oltava vähintään:

Sian paino (kg)	Lattiapinta-ala (m ² /eläin)
alle 10	0,15
10 – 20	0,20
20 – 30	0,30
30 – 50	0,40
50 – 85	0,55
85 - 110	0,65
yli 110	1,00

Emakoiden ja ensikoiden ryhmäkarsinassa on oltava esteetöntä lattian kokonaispinta-alaa emakkoa kohden vähintään 2,25 m² ja ensikkoa kohden vähintään 1,64 m². Tästä lattian kokonaispinta-alasta vähintään 1,3 m² emakkoa ja vähintään 0,95 m² ensikkoa kohden on oltava yhtenäistä kiinteäpohjaista lattiaa tai sellaista rakolattiaa, ritilälattiaa tai muulla tavoin reijitettyä lattiaa, johon viemäröintiä varten tehtyjen aukkojen osuus on enintään 15 % pinta-alasta.

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

Arviointi perustuu tuotantoeläin- ja sikadirektiivien vaatimuksiin: tuotantoeläindirektiivin liite kohta 7; sikadirektiivi art 3 kohta 2a.

Emakoiden ja ensikoiden ryhmäkarsinan seinämien pituuden on oltava yli 2,8 metriä. Jos ryhmäkarsinassa pidetään alle kuuden eläimen ryhmää, karsinan seinämien pituuden on kuitenkin oltava yli 2,4 metriä. Arviointi perustuu tuotantoeläindirektiivin sekä sikadirektiivin vaatimuksiin: tuotantoeläindirektiivin liite kohta 7; sikadirektiivi art 3 kohta 4.

- Poikkeus: Kuitenkin emakoita ja ensikoita, joita kasvatetaan alle 10 emakon tilalla, voidaan pitää yksittäin 4 viikkoa astutuksen jälkeen-viikkoa ennen odotettua porsimispäivää.

Vaatimukset, jotka koskevat sikojen pitoa ryhmissä ja emakoiden sekä ensikoiden pitoa kääntymisen estävissä häkeissä

- Poikkeus: emakoita ja ensikoita, joita kasvatetaan alle 10 emakon tilalla, voidaan pitää yksittäin 4 viikkoa astutuksen jälkeen-viikkoa ennen odotettua porsimispäivää.
- Täydentävien ehtojen arvioinnissa sovelletaan vain tiloihin, joilla on vähintään 10 emakkoa.

4.3.16 Karjun karsinan esteetön pinta-ala on vähintään 6 m²

- Jos karsinan pinta-ala on enintään 0.5 m² alle vaaditun ja tilanne korjataan välittömästi tarkastuksen yhteydessä, merkitään tapaus **kunnossa** olevaksi. Laiminlyönnistä voidaan antaa **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus, mikäli se korjataan 2 vk:n määräajan sisällä.
- Jos karsinan pinta-ala on yli 1 m² alle vaaditun, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, pysyvyys 1-3).
- Laiminlyönnin arviointi perustuu sikadirektiivin tilavaatimukseen.

4.3.18 Valaistus on sioille sopiva ja riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen. Valaistuksen voimakkuuden on oltava sikojen pitopaikassa vähintään 40 luksia ainakin 8 tunnin ajan päivässä.

- Mikäli mittausten keskiarvo jää hieman alle 40 luxin ja tilanne korjataan viimeistään 2 vk:n määräajan kuluessa (esimerkiksi lamppujen suojukset puhdistamalla), laiminlyönnistä voidaan antaa **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukainen ilmoitus.
- Mikäli mittausten keskiarvo jää selvästi alle 40 luksin **ehdotus seuraamusprosentiksi on vähintään 3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).
- Laiminlyönnin arviointi perustuu sikadirektiivin tilavaatimukseen.

4.3.24 Sikalan melutaso on riittävän alhainen

Laiminlyönnin arviointi perustuu sikadirektiivin vaatimukseen, joka on enintään 85 dB.

Jos melutaso ylittää selvästi sikadirektiivin vaatimuksen 85 dB, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1**. Mikäli tarkastaja arvioi melun eläimille haitallisen kovaksi, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **3** (laajuus 1-5, vakavuus 3-5, kesto 1-5).

4.3.26 Sioilla on näköyhteys toisiin sikoihin. Karjun on pitopaikassaan voitava haistaa, kuulla ja nähdä muita sikoja.

- Jos karju ei pitopaikassaan voi haistaa, kuulla ja nähdä muita sikoja, **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 1-3** (laajuus 0-1, vakavuus 1-3, kesto 1-3).

4.3.27 Sioilla on olkia tai muita sopivia virikkeitä

Tämän vaatimuksen yhteydessä vähäisen laiminlyönnin käyttö ei ole mahdollista.

- Jos esim. 2000 eläimen lihasikalassa (n. 160 karsinaa) noin 2 %:ssa karsinoista (n. 3 karsinaa) puuttuu virikemateriaalia, mutta tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä → **Kunnossa**.
- Jos esim. 500 eläimen lihasikalassa (n. 40 karsinaa) noin 1-2 karsinasta puuttuu virikemateriaali, mutta tilanne korjataan tarkastuksen yhteydessä → **Kunnossa**.
- Jos sikalassa on tarjolla jatkuvasti esim. leluja, mutta olkea tms. pureskeltavaa ja manipuloitavaa ei ole tarjolla riittävästi (esim. olkea jaetaan silloin tällöin tai <2 x pv:ssä) → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla vähintään **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1).
- Jos tutkimismateriaalia ("leluja") ei ole jatkuvasti käytössä, mutta olkea tms. jaetaan 2-3 x vrk:ssa → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1** (laajuus 1-5, vakavuus 1-5, kesto 1-5).
- Jos tutkimismateriaalia ("leluja") on tarjolla jatkuvasti, mutta olkea tms. ei jaeta lainkaan → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 3-5, vakavuus 3-5, kesto 3-5).
- Jos lähes kaikille tai kaikille sioille ei ole tarjolla tutkimis- tai tonkimismateriaalia, kyseessä on laaja, useiden eläinten hyvinvointia heikentävä tekijä → **ehdotus seuraamusprosentiksi voi olla 5** (laajuus 5, vakavuus 3-5, kesto 3-5).
- Laiminlyönnin vakavuutta arvioidessa huomioidaan myös virikemateriaalin puutteen aiheuttamat seuraukset, kuten hännänpurennan yleisyys sikalassa.

4.3.32 Emakoille annetaan ennen porsimista sopivaa materiaalia pesän rakentamista varten

- Arviointia varten → kts. 4.3.27

4.3.36 Tilalla kastroidaan karjuporsaita ainoastaan alle 8 päivän ikäisinä. Yli 7 päivän ikäisen porsaan kastroi eläinlääkäri käyttäen asianmukaista kivunlievitystä tai anestesiaa.

Varhaisvaroitusjärjestelmän mukaisen ilmoituksen käyttö ei ole tämän vaatimuksen yhteydessä mahdollista.

- Jos tilalla kastroidaan hieman yli 7 päivän ikäisiä (esimerkiksi 7-10 pv) karjuporsaita ilman kivun lievitystä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 0-1, vakavuus 3, pysyvyys 3).
- Mikäli toiminta on laajamittaista koskien useita pahnueita (laajuus 5) tai porsaat ovat merkittävästi yli 7 päivän ikäisiä (esimerkiksi yli 10 pv) (vakavuus 5), **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5**.

4.3.41 Ryhmässä pidettävät siat, joilla ei ole jatkuvasti tarjolla rehua, pystyvät syömään samanaikaisesti

Vaatimukset ja niiden arviointi perustuvat tuotantoeläin- ja sikadirektiiveihin. Kuitenkin sikojen ruokintaan käytettävän ruokintakaukalon pituus sikaa kohden on kansallinen vaatimus, jossa sovelletaan 10 %:n tulkintaa.

- Pääsääntöisesti **varhaisvaroitusjärjestelmän mukaisen ilmoituksen käyttö ei ole mahdollista**. Kuitenkin, mikäli ryhmässä pidettävät siat eivät mahdu syömään yhtä aikaa, eikä rehua ole jatkuvasti tarjolla, mutta tilanne voidaan korjata tarkastuksen yhteydessä esim. muutamia eläimiä siirtämällä, voidaan harkita tilanteen merkitsemistä **kunnossa** olevaksi.
- Mikäli ryhmässä pidettävät siat eivät mahdu syömään yhtä aikaa, eikä rehua ole jatkuvasti tarjolla ja
 - laiminlyönti koskee 1-2 % karsinoista tai yksittäisiä eläimiä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1** (laajuus 1, vakavuus 1, kesto 1).
 - Laiminlyönnin vakavuutta arvioidessa voidaan huomioida myös ruokintatilan puutteesta mahdollisesti aiheutuneet seuraukset, kuten hännänpurenta ko. karsinoissa.
- Mikäli laiminlyönti on ilmeinen ja havaittavissa useissa karsinoissa tai koskee useita eläimiä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3-5** (laajuus 3-5, vakavuus 3-5, kesto 3-5).
- Jos sikojen ruokintaa on laiminlyöty selvästi ja pidemmän aikaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 3-5). Tällöin laiminlyönnin tahallisuus on arvioitava huolellisesti eläinten ravitsemustila huomioiden.
- Arvioinnin tueksi kts. sikadirektiivin liite 1, Luku 1, kohta 6

4.3.42 Yli 2 viikon ikäisten sikojen saatavilla on jatkuvasti raikasta juomavettä

Varhaisvaroitusjärjestelmän mukaisen ilmoituksen käyttö ei ole tämän indikaattorin yhteydessä mahdollista.

- Vaatimus ei täyty osalla tilan yli kahden viikon ikäisistä sioista → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

- Vaatimus ei täyty suurimmalla osalla yli kahden viikon ikäisistä sioista → **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5** (laajuus 5, vakavuus 5, kesto 1-5).

LIITE C Muniva kana

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.4.5 Pitopaikka on kanoille riittävän tilava

- Jos kanalassa on yli 10 % verran ylitäyttöä eikä eläinten hyvinvointi ole vaarantunut vähäistä enempää, **ehdotus seuraamusprosentiksi** on vähintään **3**. Mikäli kanalassa on huomattavaa ylitäyttöä, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5**.
- Arvioinnissa huomioidaan muun muassa, onko kyseessä munintakauden alku vai loppu sekä eläinten yleinen kunto.
- Arvioinnin tueksi kts. tuotantoeläindirektiivin liite, kohta 7

4.4.13 Valaistus on kanoille sopiva ja riittävä eläinten asianmukaiseen tarkastamiseen ja hoitamiseen. Kanalassa on valaistusrytmin oltava sellainen, että vuorokaudessa on riittävän pitkä yhtäjaksoinen pimeä aika.

Varhaisvaroitussysteemin mukaisen ilmoituksen käyttö ei ole tämän vaatimuksen yhteydessä ole mahdollista.

- Jos kanalassa ei käytetä valaistusrytmiä siten, että vuorokauden sisällytetään riittävän pitkä yhtäjaksoinen pimeä aika ja riittävän pitkä yhtäjaksoinen valoisa aika, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1-3** pimeän ajanjakson pituudesta riippuen.
- Arvioinnin tueksi kts. tuotantoeläindirektiivin liite, kohdat 3 ja 11

4.4.28 Kanoilla on riittävästi tilaa syödä ja juoda. Ruokintakourun reunan pituuden on täysikasvuista häkkikanaa kohden oltava vähintään 12 cm. Häkissä on oltava asianmukainen, kanaryhmälle sopiva juottolaite. Jos kanojen juottoon käytetään vesinippoja tai -kuppeja, kunkin kanan ulottuvilla on oltava vähintään kaksi nippaa tai kuppia.

Kohdan mittavaatimukset ovat kansallisia vaatimuksia, joiden soveltamisessa noudatetaan 10 %:n vaatimusta. Muun arvioinnin tueksi kts. tuotantoeläindirektiivin liite, kohdat 16 ja 17.

- Jos vaatimukset alittuvat yli 10 % verran, **ehdotus seuraamusprosentiksi** on vähintään **3**.
- Mikäli alitus on huomattavaa, **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **5**.

LIITE D Broileri

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.7.5 Kasvatusosastoissa käytetty kasvatustiheys ei ylitä niille sallittua tiheyttä

Kohdan vaatimukset ovat kansallisia vaatimuksia, joiden soveltamisessa noudatetaan 10 %:n tulkintaa. Muun arvioinnin tueksi kts. tuotantoeläindirektiivin liite.

Broilereiden kasvatustiheys kasvatusosastossa määritetään viimeksi teurastetun parven (eli tarkastusta edeltävän parven) teuraspainosta (→ tilavalvontaohje 2.1.). Jos kasvatustiheys ylittää sallitun tiheyden, arvioidaan laiminlyönti seuraavasti.

Jos tilalla, jonka suurin sallittu kasvatustiheys on 39 kg/m²:

- kasvatustiheys on saman valvontavuoden aikana 1-2 parvessa 39-40 kg/m² voidaan käyttää **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukaista ilmoitusta.
- Jos ko. tilalla kasvatustiheys on saman vuoden aikana 3-4 parvessa 39-40 kg/m² tai se ylittää kerran 40 kg/m², **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1**.
- Mikäli kasvatustiheys ylittää toistuvasti 40 kg tai kerran 42 kg **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).

Jos tilalla, jonka suurin sallittu kasvatustiheys on 42 kg/m²

- Kasvatustiheys on saman valvontavuoden aikana yhdessä parvessa enintään 43 kg/m², voidaan käyttää **varhaisvaroitusjärjestelmän** mukaista ilmoitusta.
- Jos ko. tilalla kasvatustiheys on saman vuoden aikana 2-3 parvessa enintään 43 kg/m² **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **1**.
- Mikäli kasvatustiheys ylittää 43 kg/m² **ehdotus seuraamusprosentiksi** voi olla **3** (laajuus 1-3, vakavuus 3, kesto 1-3).

Arvioinnissa voidaan huomioida tuottajasta riippumattomia syitä, kuten vallitseva yleinen eläintautitilanne (esimerkiksi kolibasilloosiepidemia) sekä millaisin toimenpiteisiin tuottaja on ryhtynyt tilanteen selvittämiseksi (esim. ottanut yhteyttä alkutuotannon neuvontaan). Lisäksi apuna voidaan käyttää tietoa kuolleisuudesta ja jalkapohja-arvioiden tuloksista.

LIITE E Lamma

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Apuna voi käyttää arviointiohjeen alussa olevia kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten laiminlyöntien arviointia koskevia esimerkkejä. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.5.6 Lampailla on riittävästi tilaa

Tilan riittävyyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse ehdottaa, mikäli kansallisten tilavaatimusten alitus on korkeintaan noin 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohdan seitsemän vaatimus eläimen liikkumavapaudesta toteutuu.

4.5.7 Lampaiden käytettävissä on asianmukainen (puhdas ja kuiva) makuupaikka

Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida asettua pitopaikassaan yhtä aikaa makuulle. Asianmukainen makuupaikka arvioidaan täydentävissä ehdoissa direktiivin 98/58/ETY liitteen kohdan seitsemän (liikkumavapaus) kautta:

- Eläimen vapautta liikkuu sille ominaisella tavalla ottaen huomioon eläimen laji sekä saatu kokemus ja tieteellinen tieto, ei saa rajoittaa niin, että se aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä tai vahinkoa. Laumaeläimenä lampaalla on vahva taipumus tehdä asioita yhdessä ja siksi riittämätön määrä makuupaikkoja aiheuttaa osalle lampaista tarpeetonta kärsimystä, koska ne eivät voi toteuttaa laumakäyttytymistään asianmukaisesti.
- Direktiivissä ei säädetä makuupaikan ominaisuuksista ja siksi makuupaikan puhtaus ja kuivuus jää täydentävien ehtojen arvioinnin ulkopuolelle.

4.5.21 Ryhmässä pidettävät lampaat, joilla ei ole jatkuvasti rehua tarjolla, pystyvät syömään yhtä aikaa

Ruokintatilan riittävyyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse ehdottaa, mikäli kansallisten tilavaatimusten alitus on korkeintaan 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohtien 15 ja 17 vaatimukset eläinten ruokinnasta täyttyvät:

- Eläinten on päästävä syömään niiden fysiologisia tarpeita vastaavin väliajoin.
- Ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että ravinnon ja veden saastumisen vaara ja eläinten välisestä kilpailusta mahdollisesti aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat mahdollisimman pienet.

4.5.24 Lampaiden saatavilla on päivittäin riittävästi vettä

Juomaveden riittävyyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

ehdottaa, mikäli kansallisten vaatimusten alitus on korkeintaan noin 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohdan 16 vaatimukset eläinten vedensaannista täyttyvät:

- Eläinten saatavilla on oltava sopiva määrä tarpeeksi hyvälaatuista vettä, tai niiden on muilla tavoin voitava tyydyttää nesteentarpeensa.
- *Veden saannin riittävyttä voidaan arvioida juottotestillä, joka olisi hyvä tehdä aina, kun joudutaan arvioimaan eläinten juomaveden riittävyttä. Erityisen tärkeää testaaminen olisi tapauksissa, joissa kansallisen asetuksen juomapaikkojen määrävaatimus pitopaikassa alittuu sekä silloin, kun on muuten syytä epäillä eläinten veden saannin olevan puutteellista.*

LIITE F Vuohi

Alla on lueteltu esimerkkejä, joita tarkastaja voi käyttää apuna arvioidessaan täydentävien ehtojen laiminlyönnin seuraamusprosenttia. Apuna voi käyttää arviointiohjeen alussa olevia kaikkia tuotantoeläimiä koskevien vaatimusten laiminlyöntien arviointia koskevia esimerkkejä. Lisäksi arvioinnissa tulee käyttää Eviran yleisohjetta. Numerointi viittaa Eliten täydentävien ehtojen sovelluksen numerointiin.

4.6.6 Vuohilla on riittävästi tilaa

Tilan riittävyyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse ehdottaa, mikäli kansallisten tilavaatimusten alitus on korkeintaan noin 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohdan seitsemän vaatimus eläimen liikkumavapaudesta toteutuu:

- Eläimen vapautta liikkua sille ominaisella tavalla ottaen huomioon eläimen laji sekä saatu kokemus ja tieteellinen tieto

4.6.7 Vuohien käytettävissä on asianmukainen (puhdas ja kuiva) makuupaikka

Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida asettua pitopaikassaan yhtä aikaa makuulle. Asianmukainen makuupaikka arvioidaan täydentävissä ehdoissa direktiivin 98/58/ETY liitteen kohdan seitsemän (liikkumavapaus) kautta:

- Eläimen vapautta liikkua sille ominaisella tavalla ottaen huomioon eläimen laji sekä saatu kokemus ja tieteellinen tieto, ei saa rajoittaa niin, että se aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä tai vahinkoa. Laumaeläimenä vuohella on vahva taipumus tehdä asioita yhdessä ja siksi riittämätön määrä makuupaikkoja aiheuttaa osalle vuohista tarpeetonta kärsimystä, koska ne eivät voi toteuttaa laumakäyttäytymistään asianmukaisesti.
- Direktiivissä ei säädetä makuupaikan ominaisuuksista ja siksi makuupaikan puhtaus ja kuivuus jää täydentävien ehtojen arvioinnin ulkopuolelle.

4.6.21 Ryhmässä pidettävät vuohet, joilla ei ole jatkuvasti rehua tarjolla, pystyvät syömään yhtä aikaa

Ruokintatilan riittävyyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse ehdottaa, mikäli kansallisten tilavaatimusten alitus on korkeintaan noin 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohtien 15 ja 17 vaatimukset eläinten ruokinnasta täyttyvät:

- Eläinten on päästävä syömään niiden fysiologisia tarpeita vastaavin väliajoin.
- Ruokinta- ja juottolaitteet on suunniteltava, rakennettava ja sijoitettava siten, että ravinnon ja veden saastumisen vaara ja eläinten välisestä kilpailusta mahdollisesti aiheutuvat haitalliset vaikutukset ovat mahdollisimman pienet.

Eläinten hyvinvointi ja tunnistaminen -yksikkö

Täydentävien ehtojen eläinten hyvinvoinnin valvonnan laiminlyöntien arviointi

4.6.25 Vuohien saatavilla on päivittäin riittävästi vettä

Juomaveden riittävyden arvioinnissa käytetään kansallisia vaatimuksia, joiden alittaminen ei kuitenkaan automaattisesti aiheuta täydentävien ehtojen seuraamusta. Seuraamusta ei tarvitse ehdottaa, mikäli kansallisten vaatimusten alitus on korkeintaan noin 10 % ja tarkastajan arvion mukaan eläimille ei ole aiheutunut vähäistä suurempaa haittaa kansallisen lainsäädännön vaatimusten alittamisesta ja tuotantoeläindirektiivin liitteen kohdan 16 vaatimukset eläinten vedensaannista täyttyvät:

- Eläinten saatavilla on oltava sopiva määrä tarpeeksi hyvälaatuista vettä, tai niiden on muilla tavoin voitava tyydyttää nesteentarpeensa.
- *Veden saannin riittävyttä voidaan arvioida juottotestillä, joka olisi hyvä tehdä aina, kun joudutaan arvioimaan eläinten juomaveden riittävyttä. Erityisen tärkeää testaaminen olisi tapauksissa, joissa kansallisen asetuksen juomapaikkojen määrävaahtimus pitopaikassa alittuu sekä silloin, kun on muuten syytä epäillä eläinten veden saannin olevan puutteellista.*